

tulu odawa hinnaga oleme ostanud. — Siin nõnda kui sarnastes asjus ei ole kurbemat vastaniku, kui lahklumine wanast õpitud wiisist, mis rahwas ei raatsi maha jätta, enne kui suurema osa tuimus uuendusest märkab täieliku aru saada. Peaks iga kogukonnas Peeter Mõistandi sarnatsid mehi leitama, kes armastuses tulise waimuga uut paremat käsitust wõttaksid ja ei wäsis ära teiste nõdramatele teed juhatada ja äraseletada, mis neile kasuks tuleb, siis oleksid meie asjad poole saea aastasel priiusel palju laugemale jõudnud kui praegu on. Aga kui, kuida ülewal nimetati, ise targemad mehed laste karjaskäimise mahajätmist wõimatumaks arwawad, kes tohiks siis oskamata Gestrakwa käest paremat minna nõudma, ehk imeks panna, kui wanri rattad wanast roopast wälja ei pease! — Reid on praegu wäga pisut, kes seda wigadust aratunnawad, et meil õelamat waenlast ei ole, kui — õpetuse puudust. Sellepärast peaksid wigaduse tundjad ennast ühte seltsi heitma ja kõigest wäest wana pimeduse wasta hakama sõdima. Aleksandri kooli alustamisega ei ole meil weel sugugi kiirust, aga seda suuremat hoolt peaksime selle eest kandma, et meie küla ja kihelkonna koolid parema joonele lähaksid, ja igaüks omalt kohalt täidaks, mis tema kohus on. Täidawad nemad oma kohut, siis saab nende õpetustest küllate meie põllumeestele, misga nemad kui oma silmaga waatajad eluteed edasi wõiwad minna, ja ei mitte kui rumalad kalad iga pettise mõrda ujuda. — Tahawad mõningad kõrgemale lennata, siis saawad

nemad pärast kui enne teeradasi leidma, kus peal nemad teistest mööda wõiwad joosta, kui neil selle tarwis küllalt rammu on. Aga pea foolitamine üksi ei aita inimesele, kui süda harimata jääb; esimene peab temale walguft, teine soea andma: siis wast wõib foolitamisest täielik tulu tulla. — Aga nii kaua kui suurem hulk juba raskestis arwab mõned kopikad aastaks küla ja kihelkonna kooli heaks wälja anta, ei tohi kellelgi vähemat lootust olla, et kitsasuuga Gesti raha lotid sõhårdust kapitali jalule saawad toimetama, mis ühe kõrgema kooli asutamine ja ülalpidamine tarwitab. Aga andja loodab, et teised palju rohkem saawad andma kui tema, ja et kõik ühtewiisi loodawad ja igamees ennast teise kuru peale arwab wõima toetada, sellepärast ei wõi midagi nimetuse wäärt kofku tulla.

Mis seie saadik foolidest meile asutatud ja ülalpeetud, on enamist kõik wõõraste armu andede läbi sündinud; mõisnikud andsid foolide tarwis kord suuremad, kord vähemad maatükid ja hoonete ehitamise tarwitused, kus mõningad kaa ehitamised oma peale wõtsid. Meilt ei nõutud suuremat, kui et pidime — lapsed kooli saatma. Kuusamati oliwad kirjuri õpetajad foolide ülewaotmist ja laste läbikatsumist eneste hooleks wõtnud, üks töö, mis neile palju aega raiskas ja midagi kahjutasumist ei toonud. Nii wäha kui kingitud hobusel suhu waadatakse, tohiks meil nurisemise õigust olla, kui midagi poolikut ja wigalist kooli asjus leidmise. Teistwiisi näitab lugu nüüd, kus meie ise foolid enda õla peale peame tõst-